

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00 Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

Газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. Видавці: Робітничо-Фармерське Видавнє Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на ро-ві вулиці Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

КСЬОНДЗ, РАБІН І СТРАЙК В ПАСЕЙКУ.

В американському місті Пасейку, осередку текстильної індустрії, точиться завзята боротьба між робітниками (в текстильній індустрії працюють переважно жінки й молодь) і власниками фабрик.

Робітничі й робітничі Пасейку завзято борються. Не раз вже приходило між ними а поліцією до бійки, не одна вже робітниця лежить в шпиталі з побитою поліційним клубом головою.

Навіть кореспонденти буржуазних газет, що прийшли на демонстрацію страйкерів за сенсаційними оповіданнями для своїх газет, пішли з поробиваними головами. Навіть агенти кіно-фільмів та газетярські фотографісти тільки куски позбавили від своїх апаратів, по яких погуляв поліційний клуб.

Ось, в зв'язі з тим страйком в Пасейку виступили двоє адвокатів божих справ на землі — римо-католицький ксьондз Томас Керен і жидівський рабін Вайс. Перший виступив поліційну промову у місцевій римо-католицькій церкві, а другий в Карнегі Гол, в Нью Йорку.

Ксьондз Керен п'ятував з церковного амвону провідників страйку, накликаючи їх революціонерами, що хочуть викликати страйком революцію. Видно, що закон божий, після розуміння цього ксьондза, є проти революції, є проти того, щоб всі люди були рівні, щоб кожний "в поті чола свого здобував хліб собі". Пасейські капіталісти певно не походять від Адама. Зате оті нещасні рабін, жінки, дівчата, підросли, що цілком диями в душних закуренних фабриках зароблюють собі кусок хліба, що в молодих літах дівчатухи сухнуть — вони, після цього католицького саутга, не мають права відійти від куску хліба, який у них відірвають від рота.

Римо-католицький ксьондз нападає на тих, хто старяться допомогти страйкерам і каже, що вони комуністи, революціонери, від яких треба втікати й яких треба карати.

А от рабін вже бачить "радикальних" поглядів. Це вже більш цивілізований тип представника неба на землі. Він дивиться глибше в суть пасейського страйку і п'ятує не провідників страйку, але диктатуру фабрикантів.

Тільки, не тітсеє, — він п'ятує їх у їхньому власному інтересі. Він каже, що фабриканти своєю нестакційністю доводять робітників до комунізму. А комунізм — це ж страхотня, якого боються всі нетрудящі двоногі створіння на землі.

І так — "ні єгомоцю хрестом відмахується від собак, а я піду до поліції". Або, ти католицький ксьондзе там на місці п'ятує перед релігійними робітниками провідників страйку, як революціонерів, а я буду сварили власників за те, що вони поступають нестакційно і тим спричиняються до ширення комунізму між робітниками.

Так слуги божі різних релігій борються, кожний по своєму, за капіталізм, за систему виснагу.

МОГУТНІСТЬ І ЗНАЧІННЯ ПРЕСИ.

НАВПЛИВОВИШИЙ ЧОЛОВІК В НІМЕЧЧИНІ.

Казали, що після війни "наївпливовишим" чоловіком в Німеччині був мільйонер Гуго Стінес. Він умер, а його численні багатства, цілий колосальний синдикат, проликули п'яні Доса.

Тепер "наївпливовишим" чоловіком в Німеччині є майже нікому невідомий поза кордонами Німеччини, а навіть не дуже відомий в самій Німеччині, чоловік, що називається Гугенберг. Він є головою газетярського тресту, який об'єднує 1,600 німецьких газет.

За посередництвом мільйонів примірників своїх газет, цей невідомий чоловік підкоряє собі умні мільйони німецького населення. Своїми газетами він впливає в людях свою думку, спрямовує думку мільйонів людей в бажаному йому напрямі.

Перед ним клонять свої голови президент, міністри, дипломати, до його голосу прислухуються парламенти. Бо в його руках є більша половина німецьких часописів, які коли дружили на його команду заговорять його мовою проти якоїсь справи, то проти цієї мови не встануть ніякі політики.

Мати в своєму розпорядженні 1,600 великих газет в одній державі, це значить бути президентом, диктатором держави в державі.

І таким ним в Німеччині є Гугенберг, бувший урядник в Познані.

СИЛА РАДЯНСЬКОЇ ПРЕСИ.

Працюючому населенню по цей бік океану дуже мало відомо про радянську пресу, про її численність і моральну силу.

Буржуазні газети пишуть, що в Радянському Союзі нема жодної преси, що там преса тільки урядова, комуністична. Так, це правда, там преса тільки комуністична.

Але буржуазні газетарі та дипломати не кажуть, хто ту пресу будує, розповсюджує й читає. Цего вони ніколи не скажуть.

Як в буржуазних країнах преса капіталістів є найсильнішою зброєю в їх руках, могутнім засобом уловлювання мас, так в Радянському Союзі комуністична преса є найсильнішою зброєю в руках працюючих на всіх фронтах їх політичної, економічної й культурної боротьби.

В жовтні 1925 р. в 8-му річницю жовтневої революції, радянська преса С.Р.С.Р. розсодилася в перім мільйонах (8,000,000) примірників. За царських часів, перед світовою війною, коли в Росії була "воля друку", преса розсодилася в 2,100,000 примірниках.

Отже працюючі Радянського Союзу, аруйновані війною, революцією, голодом і при "неволі друку" збільшили тираж газет проти царських часів в чотири рази.

За царських часів будували, писали й читали пресу тільки

пануючі верстви та інтелігентські круги. В Радянському Союзі будують пресу, пишуть до неї, розповсюджують й читають її трудючі маси.

Не тільки в бувшій царській Росії, але в кожній буржуазній країні пишуть в газетах спеціальні платні люди, редакційні та репортерські штаби, люди фахові, спеціально виховані для цього в буржуазних школах, отже вибрані одиниці.

В Радянському Союзі в газетах пишуть двіста тисяч (200,000) кореспондентів від фабричних станків, від плуга, від армії (робітники, селянські, воєнкорі). Двіста тисяч армія мозолитьтєх рук лише до радянських газет про свої нестакції й про свої здобутки.

Це в країні, де прокляті пам'яті царат лишні темне, недіюче населення. І що день, що година — радянська преса зростає, а разом з нею зростає й армія дописувачів — будівничих нового робітничо-селянського ладу.

ПРЕСА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Львівське "Діло" з 6. березня, 1926 р. подає "статистику" преси на Радянській Україні. Щоб показати, що Україна записана російською пресою, "Діло" свідомо промовчує найбільш поширені на Україні газети українською мовою "Радянське Село" й "Селянську Правду" й одночасно подає, що харківські "Вісті" мають тираж лише 20,000. За те "Діло" ревно перечекає невеличкі округні газети, що виходять від 2 до 6 тисяч примірників кожної.

Ми не будемо тут перечислювати назви й скількисть примірників всіх українських газет, але наведемо коротку статистику, яка аж надто виразно говорить про розвиток українських газет на Радянській Україні.

На 1. квітня 1924 року було на Радянській Україні 24 українських газет. А на 1. листопада 1925 року було їх вже 37. На 1. квітня 1924 року розходилося на Україні газет українською мовою 90,000 примірників, а російською мовою 445,000 примірників.

А на 1. листопада, 1925 року газет українською мовою розходилося 439,140 примірників, а російською 369,250 примірників. Отже протягом півтора року українська преса зростає майже на 350,000 примірників, або в п'ять раз, а тираж російських газет знімається.

Редактори "Діла" висілили невеличке містечко Черкаси, на Київщині, і подали в своїй "статистичній", що черкаська газета "Шлях Революції" розсодилася в 1,700 примірниках, але думка редакторів не повернулася назад, що "Радянське Село" це в жовтні минулого року мало 86,000 перепечатників, а "Селянська Правда" 50,000. (Це обидві газети селянські.)

Розуміється, на селянське населення Радянської України це не велика шфара, але треба пам'ятати, що радянська влада тепер це вчить селян читати й писати вагазі.

Треба тут також загадати, що в 1294 році вніжжова продукція Державного Видавництва України дала 3 мільйони книжок українською мовою, а в 1925 році дала 8 мільйонів.

Цей статистичний тиражем черкаської газети не закрити. Культурне будівництво на Радянській Україні — книжки, газети, школи, театри, музеї, музичні й різні інші інститути, кіноматографічна продукція, електрифікація, радіо-техніка — буйно розвивається на славу й на радість працюючим, але... але на погібель їх ворогам. Так, на погібель, бо це культура працюючої класи.

Робітник.

СМЕРТНА КАРА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ Є КЛАСОВИМ ЗАКОНОМ.

В Злучених Державах — ведеться тепер боротьба за знесення кари смерті. Кампанію за знесенням цього закону веде гурток письменників, моралістів, реформістів. За знесенням цього закону стоїть також відомий шікагоський адвокат Кларенс Даров, який в 1924 році оборонив від кари на смерті синка шікагоських мільйонерів Леба й Ліополда, яких судило за брутальне замордування "за-для пригоди" свого товариша по школі.

Кларенс Даров відомий також з так званого "маленького суду" в Дантон, де він безплатно виступив в обороні науки Дарвіна про походження людини.

Даров пропонує для боротьби зі злочинцями — науку. "Для поповнення мурду існує дві причини, каже він. Мурду доконує той, якого ловлять на іншому злочині, на злодійстві; і через любов, або заздрість, що виростає з любови.

"Кара на смерть не спинить першого й нічого не спинить другого. Лише около 10 людей карають смертю річно в Злучених Державах, і відобранням життя цим кільком вбивцям цивілізації не спасує.

"Тепер створилася організація для боротьби за знесенням закону, що карає на смерть. Я не думаю, що вона зробить поступ. Людські серця тепер дуже черстві.

"Кольє вишали людей прилюдно, щоб тисячі глядачів могли це бачити. Тепер ескзекції відбуваються майже секретно, за тюремними стінами. Це тому, що ми їх стидаемся, і знаємо, що це безкорисне.

"Якщо повнілася організація на електричному крисілі чоловіка є справою доброду для того, щоб перестерігти других перед доповненням злочину, то чому ми не вказуємо ескзекцій у наших кінематографічних театрах? Це ж повинно переконати молодих людей, що їх чекає, якщо вони

стануть злочинцями. Навпаки, ми забороняємо показувати в театрах вишання чи ескзекції на електричному крисілі.

"Кольє людей карали смертю за те, що вони врили, що світ круглий. Нині, навіть фундаменталісти (що вірять в біблійні перекази про походження людини) вірять, що світ круглий. Вишання й падеження зробило малий ефект на поступ віруючих.

"На останню сотню покараних смертю в цій країні, около сорок процент були Негри і бідижки. Ми не караємо смертю тих, що рабують банки з середини, а тільки тих, що роблять це із зовні."

Таке каже про кару смерті в Злучених Державах один з найбільших кримінальних адвокатів тої країни.

Група американських видатних письменників каже, що кара на смерть є "легалізованим мордом". З другого боку цікавим є той факт, кажує ці письменники, що з якоїсь тайної причини цей закон караня смертю працює лише як "класовий закон". За останнього півстоліття не була покарано законом на смерть ні одна багата особа, або видатна соціальним положенням, чи визначна в політиці, хоч поважне число людей тої класи ставало перед судом за вбивства.

Для ліберальних письменників це може й дивно, але для працюючих це зовсім не дивно. Не дивно тому, що там, де при владі пануюча клася, вона має свої класові закони, які слугають її інтересам.

Мислї.

УКР. АКАДЕМІЯ НАУК НА ВСЕСВІТНІЙ КОНГРЕСІ АМЕРИКАНІСТІВ.

Українська Академія Наук одержала запрошення прислати своїх представників на 22. всесвітній конгрес американистів, який скликає Інститут ім. Христофора Колумба в Римі.

ВІДУКИ ПАСЕЙСЬКОГО СТРАЙКУ.

Буржуазна газета про побиття кореспондентів.

"5. березня ця газета ("Ді Нюс") надрукувала передовицю про захування пасейської поліції в її трактуванні страйкуючих текстильних робітників міста Пасейку. Ми назвали її (передовицю) "Глупі поліційні методи". В цій передовиці ми вказали, що поліція, які втворювали безпорадні на страйкову терені і їхні начальники,

чменно виступила проти сил "законности й порядку"? Справа цілком ясна. Ці розсвалювані сили "законности й порядку", в загальній метушні страйкової не розбірали хто свій, а хто чужий і звяли тай наступили на нагнітку й своїм; пошуквали фотографістів і репортерів навіть "чистокровної" капіталістичної газетки так, що вона була приневолена, хоч-не-хоч, бодай на цей раз правду сказати.

Пасейська поліція клубами розсвалюється з страйкуючими робітниками, які внішли пікетувати фабрики, щоб не допустити до праці скєбів. Після цієї розсправи, багато робітничі опинилися в шпиталі з поробиваними головами.

які накреслили тактику, були повинні в глупоті.

"Ми бажали дати пасейській поліції бенефіт сумнівний і досі називали її лише "глупою". Тепер ясно, що вона не тільки глупа — вона є рівною брутальна."

Ось так сміливо забалакала чистокровна капіталістична газетка, призначена для подавання різких сенсаційних дурниць дивачам робітничої класи. В чім же річ? Яка муха вкусила її тепер, що вона так ось не

З цього виходить, що подібні органи слід-би частіше пошуквати — тоді й робітники почувли-б з їх уст коли-ніколи правду.

Та ось послухаймо далі жалі видавцю покривджених:

"Наколи-б наші репортери і фотографісти побивали поліцію, спротивились арештуванню або поповняли якесь інше переступство права, дійсного чи уявленого, то то вони могли сподіватись — і заслугували-б — кари. А

тебі заводів, що страйкері є червоні і змагають до захоплення заводів. Рімно-ж ми не знаємо, чи то правда, що властители заводів, як то закидають страйкері, змагають нанимати своїх робітників за голодую платню й розторопувати їх залізною п'ятою. Але ми думаємо, що брутальне, звиряче обходження пасейської поліції зі страйкерами і газетярями є дуже кепською режімою для справи властителей фабрик."

НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТ.

ПІЛСУДСКИ И ПРО ПІЛСУДСКОГО.

Пілсудки, хоч відійшов вже від Державної роботи, не перестає бути темою дня для польської преси. Сам він і що тему про себе піддає різними виборками.

"Слово Польське" з 21. лютого пише, що Пілсудки нарікає на польський народ за невдячність до нього. Ось як він висловився про Польків:

"Але мало також такі обридлі спомини про безславі, труєсті і праме величезну кількість зради в тому народі, котрі то нічестемно творили тао мого щоденного життя в часі війни, що ці спомини не захоплюють зовсім до проби повторення воєнних експериментів. У моїх споминях є тільки гіркі хвилини, які я пережив, коли мене уловлювано як репрезентанта народу — з ніяких інших причин, як через якусь пристрасть до покори іпродажности так широко розповсюджені між Польками."

Так пише невдячний пепесейський генерал про свій "невдячний народ".

ТАКІ САМІ ХРУНІ, ЯК І В КАНАДІ.

Українська робітничка газета "Світло", що виходить у Львові, пише з 7. березня, як щиро українські хрунівські газети "Селянський Прапор" і "Громадський Голос" та їх лідери доносять на українських робітників польської влади:

"Одні і другі виїшли з лона одної партії, одні і другі безбрежності їх політичних засад. Різниця хіба в віку. Але тенденція до постійного пересування на право, поміняючи в "соціалістично-революційній" партії дає заперуку, що класів і вона опинилася на тій палозині, на якій тепер стоїть їх колишній заступлений вождь др. Данзіловч. Наклепи "магдопольських соціалістичних радикалів" на "Світло" і випадки проти нього не захистять допри мас до нашого часопису, котрий ясно й отверто виступає в обороні селянських і робітничих класових інтересів."

Пригляньтесь писанині українських патріотичних газет в Канаді, а побачите, що вони є рідні сестри отих українських "магдопольських" газет в Галичині.

З НАГОДИ РАТИФІКАЦІЇ.

З нагоди ратифікації льоккарських договорів польським союмом у Варшаві, на одному з засідань союму виступив з промовою український посол Павло Васильчук. Цю промову вмістив львівське "Діло" з 9. березня, звідки ми й наводимо цей коротенький цитат. Ось що сказав там між иншим П. Васильчук:

"Тому ми в нинішньому дні, з нагоди ратифікації льоккарських договорів, того буйм-то виступаю нової доби в Європі, — апелюємо з цієї трибуни до всіх цивілізованих народів, до високої Ліги Націй, до світової опінії людської науки і культури, щоб в ім'я почуття справедливости й культурних

принципів вглянули в відносини, що панують на українських землях у Польщі. Завваємо, що національна політична, релігійна і господарська нетерпелівість в Польщі перешкоджає режім царської Росії у відношенні до Польків. Домагаємося приновлення до нас права самовизначення, бажаного від нього незалежного життя задля мирної співпраці з культурними народами."

Кажуть, що українські патріоти в Вінніпегу, перерахували що промову українського націоналістичного посла в польському союмі, задумують скликати в Вінніпегу конференцію, спільно з своїми польськими союзниками й спільно з ними запросятувати перед культурним світом проти цієї промови Васильчука, бо вона протривається українсько-польської угоди в Вінніпегу з минулого листопаду. Газетар.

ОБ'ЄДНАННЯ ПОЛЬСЬКИХ МОНАРХІСТІВ В ОДНУ ОРГАНІЗАЦІЮ.

Варшавський монархістичний табор об'єднався з познанською монархістичною організацією в одно тіло п. н. "Зєднане монархістув польських". На чолі верховної влади став В. Немоевскі, його заступниками генерал Рашевскі і проф. Ш. Дзержовскі, натомість головою головної управи став посол Ст. Домбровскі. До головної управи входить ще один генерал, а то Довбур-Мусніскі і ще один професор в особі проф. Лісовського. До головної управи ввійшли члени партії Х. Н.

Отже Хієна стала на монархістичну платформу і прийняла на засіданні начальної ради партії в суботу 27. лютого між иншим ось таку постанову:

Для закріплення одностайности та рівновіги в державному устрою необхідне для становлення голови держави заповнення сталости, значення та поваги. На кішці шляху, що веде до тієї мети, в державі з таким складом населення, як Польща і в такому географічному положенні, як вона, видіє потреба та існує можливість в міру того, як скріпляються дійсні обставини і помітні настрої суспільности в тому напрямі, повернути як тривалий і відпо-

літичних спорів незалежний чинник: ділічну владу короля в навазаних до вказівок конституції 3. травня. Поважамо, творчому і легальному розвитку тієї думки наша партія буде активно допомагати. Польський монархізм консолідується і чисельно скріплюється. Завдяки хієні монархісти відразу стали твердою ногою в польських законодавчих установах.

ТЕРМІНОЛЬОГІЧНІ СЛОВНИКИ НА УКРАЇНІ.

Природний відділ інституту Української Наукової Мови зібрав вже 450 карток термінольогічного словника з усіх галузів природознавства. До тепер видано вже термінольогічний фізичний, геологічний, хемічний, математичний та анатомічний словники. Готуються до друку словники зоологічний, медичний, метеорологічний та інші.

Значні асигнування, відпущені інституту цього року, дадуть змогу виконати до терміну завдання в справі випуску потрібних термінольогічних словників.

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісті"!